

brüder), je vstanovila lastno gledišče. V Rimu so igrali prosto na cesti l. 1480. duhovno komedijo: „Spreoberenje sv. Pavla“, za katero je godbo spisal Francesco Beverini.

V 16. stoletju so bile pastirske igre splošna šega. Od njih glasbe se ni nič ohranilo.

Ljubav do gleda – in spevoiger pa je rastla bolj in bolj. Knezi zgornje Italije so se skušali, kdo bo krasnejše vredil igro na svojem dvoru. Vse je prekosil dvor florentinski, in tukaj se je prav za prav izcimila današnja spevoigra. Na svatbi l. 1539. se je prvič tukaj poskusilo, da je prvi glas (melodijo) neke lirične pesmi ena sama oseba pela, druge glasove pa so igrale glasbine orodja. Ta poskušnja je neizrekljivo dopadla, in je bila prvi začetek današnjega samospeva (Sologesang) in recitativa. Giulio Caccini (Romano), znaten pevec in skladatelj; in Vincenzo Galilei, oče slavnega naravoslovca, sta bila prva, ki sta gojila nježno cvetličico samospeva okoli leta 1600.

(Dalje prih.)

P a š n i k.

Kako pomagati, da otroci radi ubogajo. Velikokrat se starši, posebno matere pritožijo, da jih otroci ne ubogajo radi, da se morajo zmiraj nad njimi jeziti, in jim večkrat veleovati, preden storé, kar jim ukazujejo. Prav rad verjamem, da je z nepokornimi otroci velik križ. Ni tedaj čudno, da zavoljo tega marsikteriga rejnika huda nevolja posili. — Toda, tega so večidel starši krivi, in posebno matere. — Otroci zato tako neradi ubogajo, ker jim starši dostikrat neprevidno ali pa premehko ukazujejo. Velikokrat se otrokom vелеva kaj takega, kar je za nje pretežko, ali saj tako hitro storiti nemogoče, kakor se pričakuje. Škodljivo pa je, ako zapovedovavec svoje povelje zljajša, ali pa celó prekličé. Marsiktero mamko grozno zabolí, ako vidi, da se njen otrok žalostno, ali celó na jok derži, — in kmali pozabi vse, kar je velela. Kako bi potlej otrok ubogal njo ali pa koga drugega, ker misli, da bo drugo tudi tako opravil, kakor je prvič. Če se kaj takega pogosto zgodi, otroci kaj hitro zapazijo in si zapomnijo; toraj ni

čuda, če pri vsakem bolj težavnem povelji oprézovajo in čakajo, da bi jih kdo miloval in zagovarjal. Varovati se je tedaj treba rejniku, da otrokom nikoli kaj ne zapoveduje, kar je za nje pretežko, ali celó nemogoče. Če pa se otrokom kaj dobro premišljenega zapové, se mora vselej oestro tirjati, da storé. Ako se tako ravna, se lahko doseže, da se otroci kmali privadijo, da se ne ustavljajo in precej na prvo besedo ubogajo, kar se jim ukaže. —

J. S.

Kratek pripomoček za glasno branje. Ni mi treba praviti, kako je marsikterega učenca, posebno učenko napeljati, da glasno in razumljivo bere, ker verli učitelji so v teh zadevah že gotovo dovolj izurjeni. Tudi jaz imam že od nekdaj željo, da se pečam s preljubo mladino; že več časa učim male v raznih šolskih vedah in tako se z veseljem že zdaj pripravljam na lepi stan učiteljski, — toraj mi ne bodete za zeló vzeli, ako kakšno besedico o tem rečem.

Težko, zares težko je nekatere otroke glasno in razumljivo brati navaditi. Po svoji slabi razsodbi menim, da to pride zavljo strahu pred nekaterimi osornimi starši, kateri svoje otroke za vsaki pregrešek oestro kaznujejo. Pri takih otrocih, ktere so starši zmiraj le omehkuževali, se to le malokdaj zapazi. Taki so večidel pogumni in včasih kaj takšnega zagodejo, česar se ne nadjaš.

Zeló težavno podučevanje se mi je zdelo pretečeno leto, ker imel sem otroke, ki bi bili vse rajše storili, kakor glasno brali. Zastonj je bila vsa moja prošnja, zastonj tudi ojstrost in kaznovanje, ker té, tako globoko zaraščene korenine, jim dolgo nisem izpuliti mogel. Zmislim si to le: Rečem jim, da naj posamezne besede izgovarjajo s pristavkom, da bom tistega, ki mi bo glasno izgovarjal, po dokončanem uku s spominom posebne hvale obdaroval. Koj v začetku spoznal sem, da prizadevanje moje ni zastonj, ker otroci so že bolj glasno besede izrekovali in se, kar me je posebno zveselilo, pred mojim prihodom v šoli večkrat poskušali, kateri bo z močnejšim glasom besedo izrekel. Pozneje sem darilo na vsaki teden odločil in zadnjič vidivši, da otroci že dovolj glasno berejo, na vsakih 14 dni i. t. d.

Tudi to je pomagalo, da sem večkrat kteremu, ki je dobro pa tiho bral, rekel, da ne verjamem, da zna brati, ker, ako

bi znal, bi gotovo veselo in s krepkim glasom čital. Sramota pred drugimi ga je primorala glasno brati.

Napčeno je pa, da nekteri svoje učence s tem za glasno branje spodbuduje, ako veli, da dobro ne sliši. Otroci kmali spoznajo resnobo učiteljevo in bolj bistrournni koj vedo, kam pes taco moli; sliši se celó, da nekteri pravijo: „Naš gospod učenik pa lažejo, da dobro ne slišijo, saj so moj oče rekli, da to ni res.“ In tako se čedalje bolj manjša čislanje do učenika, in nazadnje mu še celó otroci ne bojo verjeli, kar bo govoril.

To so moje perve mnenja in skušnje. Ne pretehtavajte jih, dragi gospodje učitelji! z mero učenosti in zadostene skušnje, ampak vzemite jih radovoljno v nepreojstri pretres. K temu delu me je spodbudil zlati izrek, kterega je nam lani „Tovarš“ povedal: „Več misel, gotovi svet.“

Drugokrat, ako bo naš mili „Tovarš“ mojim izdelkom in svetom kaj prostora odmeriti hotel, bom znabiti kaj drugega povedal. Z Bogom! *)

L. Tomšič.

Kaj in kako naj se učencom za pisanje narekuje. Za narekvo, mislim, da bi naj bolje služile kake kratke mi-kavne povestice, kterih nam je že nekaj „Tovarš“ razglasil; mnogo jih pa najdemo v „Dareku za pridno mladost“. Take in enake povestice naj bi učitelj narekval učencom, se vé, da še le potem, ko že otroci znajo nekoliko pravopisnih pravil in sicer po mojem mnenju tako le: Učitelj naj narekva, in otroci naj to pišejo v knjižice; potlej naj vse knjižice pregleda. Kar ni prav pisano, naj učitelj rudeče podčerta; potem naj spiše kak učenec vso narekbo pravilno na tablo; drugi naj pa pazijo, kako se beseda, ktero imajo v knjižici rudeče podčertano, piše. Tukaj naj se jim pové, zakaj se mora ta beseda ravno tako pisati, in ne drugače; naj se spominjajo na pravilo, kterega so se že učili, pa so ga zdaj pozabili. Potem naj se jim ukaže, da naj to narekbo, ktero so v šoli pisali in tudi vidili na tabli, kako se brez pogrška piše, doma lepo prepisejo in drugo pot seboj prinesejo. Učitelj naj tako spisane narekbe zopet dobro in na tanko pregleda. Tistega, ki je dobro in brez pogrška spisal, naj učitelj nekoliko pohvali; zanikernežu pa naj zažuga, da naj prihodnjič svoje delo bolje naredí. Ker

*) „Tovarš“ vse dobre drobtinice hvaležno sprejema.

je po taki poti narekovavna snova dobro pretresena in prezvečena, si jo večidel vsi učenci dobro zapomnijo; in če je narekovavna roba za moralno in telesno življenje podučljiva, jim to veliko koristi. — M. Z.

Ktere peresa so bolje za pisanje, — ali gosne, ali jeklene?

V neki dunajski knjižici imenovani: J. Derffel's „System der Schön- und Schnellschrift für das Geschäfts- und Handelsleben“ najdeš o zadevi jeklenih peres to le zapisano: „Posebno priporočamo pred vsemi drugimi peresi jeklene peresa za rabo. Gosne peresa naj bolje služijo takim pisavcom, kateri imajo težko roko; jeklene peresa pa so pripravne za lahko in prosto roko, posebno takrat, če se mora hitro pisati na debel, ali pa na zelo tanak popir. Učitelji sicer sploh mislijo, da ravno pri jeklenih peresih dobi človek težko roko, kar pa je ravno nasproti. Težko roko si le napravi tisti pisavec, ki roke prav ne pregiba, ali če peresa prav ne derži, pa tudi, če pri pisanji napčno sedi“ i. t. d.

Razkazek dobrih jeklenih peres iz Kun-ove fabrike z Dunaja se dobi pri J. Giontini-tu v Ljubljani. — Poskusite, ljubi tovarši učitelji! in prepričali se bote, da so dobre jeklene peresa za pisanje bolje, kakor vsake gosne. Jaz rabim že leto in dan v šoli jeklene peresa, in vidim, koliko časa zdaj več prihranim, ker ni treba otrokom peres rezati in popravljati; pa tudi zapazujem, koliko lepše zdaj učenci pišejo memo popred.

J. Ca.

Kratkočasnica.

Popotnik prenoči v kerčmi, ki je posebno ptujce hudo derla. Ko zjutraj praša po „rajtengi“, mu jo kerčmar zasoli tako, da se plačevaje v ustnice grize. Kerčmar to zapazivši, začne tožiti, da mu miši in podgane hočejo vse požreti, in pobara tudi popotnika, ali bi on vedil za kak gotov pomoček zoper te žeruhe. „O ja“, mu ta odgovori, „vém za popolno zanesljivega: Zarajtajte jim vse, kar snedó in spijo, tako drago, kakor meni, in vrag me vzemi, če vas hipoma vse ne zapusté in se vam še ktera verne k hiši.“

Uganka zastavice v zadnjem listu: Kresnica.